

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2016/2017.

5. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

5. osztály

Június 4-én reggel Carletto Palladino úr fel-alá járkált a pisai ferde torony körül, emléktárgyakat árusított a turistáknak. Aztán amikor véletlenül felpillantott az égre, meglátott egy titokzatos tárgyat, amely nagy sebességgel repült, és pillanatról pillanatra növekedett.

– Nézzék! Egy repülő csészealj!

Carletto úr kiáltására több tucat halálra rémült hang válaszolt:

– Erre tart!

– Marslakók, meneküljünk!

– Épp itt száll le!

A turisták is felnéztek az égre. Összekeveredtek a különféle nyelveken felhangzó kiáltások, de minden nyelven ugyanazt eredményezték: a tér egy szempillantás alatt kiürült.

Az egyetlen, aki nem menekült, Carletto Palladino úr volt. A pisai ferde torony kicsinyített mását árulta gipszből, márványból és alabástromból. Szépen sorban betette őket a dobozába, amely egy bőrszíjon lógott a nyakában.

– Bolond lennék elfutni – morfondírozott. – És ha hasra esem és összetöröm az árut, ki fizeti meg a káromat? Kedves marslakó urak, Isten hozta önöket. Ha azért jöttek, hogy megtekintsék a pisai ferde tornyot, itt van, tessék, ferde és gyönyörű, mint mindig. Parancsolnak esetleg egy emléktárgyat?

Carletto urat tehát hidegen hagyta a pánik, és miközben elmélkedett, a repülő csészealj száz méterre a föld felett megállt, majd elkezdett lassan leereszkedni, és a torony mellett földet ért.

Kinyílt az ajtaja, és feltűnt egy szkafander. A szkafanderben egy nagyon udvarias lény lehetett, mert az első tökéletes olaszszággal elmondott szavai ezek voltak:

– Hölgyeim és uraim, elnézésüket kérem a zavarásért. A Karp bolygóról jöttünk, amely az önökétől 37 fényévnnyire található. Csak néhány percre szálltunk le. Nincs fegyverünk, és nem rossz szándékkal közeledünk.

(Gianni Rodari: A pisai* ferde torony és a Karp-lakók)

*Ejtsd: pízai

1. **Olvasd el** a szöveget, majd **válaszolj** a következő kérdésekre!

a) **Mi volt** az a nagy sebességgel repülő **titokzatos tárgy**, amely végül földet ért?

b) **Honnan jöttek** az idegen lények?

2. **Olvasd el** a fenti szöveg következő mondatát!

Nincs fegyverünk, és nem rossz szándékkal közeledünk.

a) **Logikai minősége** szerint **milyen** mondat? **Karikázd be** a helyes válasz előtti sorszámot!

1. állító mondat 2. tagadó mondat

b) **Szerkezete** szerint milyen mondatról van szó? **Húzd alá** a helyes választ!

a) egyszerű bővített mondat b) összetett mondat c) többszörösen összetett mondat

3. **Szedd betűrendbe** az idézett szöveg szavait!

eredményezték, elmondott, elfutni, esem, egyetlen, elnézésüket, esetleg, elmélkedett, első, erre

4. **Olvasd el** a következő mondatokat!

A pisai ferde torony kicsinyített mását árulta gipszből, márványból és alabástromból. Szépen sorban betette őket a dobozába.

a) Melyik **fő mondatrész hiányzik** mindkét mondatból? **Írd le** a vonalra!

b) A szövegkörnyezet alapján melyik **személynévvel egészíthetnénk ki** a megadott mondatokat?

5. Az alábbi szavakban a **szótőhöz** melyik **toldalékfajta** kapcsolódik? **Karikázd be** a helyes válasz előtti betűjelzést!

repült, lógott, kinyílt, feltűnt

a) képző b) jel c) rag

6. **Keress** öt különböző **összetett szót** az idézett szövegben! **Írd le** a vonalra!

7. **Elemezd mondattanilag** a következő mondatot! A mondatrészeket **aláhúzással** és **betűjelzéssel** jelöld!

Geronimo Stilton szabadidejében régi sajtodarabkákat gyűjt.

8. Mi a következő **képrejtvény megfejtése**? Melyik **szólásra** gondoltunk?

Szólás: _____

9. **Egészítsd ki** a szavak toldalékos alakját a hiányzó **magánhangzóval**!

hús – h__szas, h__szadik, h__szat, h__szad, h__szonöt

bújik – b__jkál, b__jócska, b__jdosó, b__jjon, b__jzat

10. **Keretezd be a helytelenül** írt szavakat!

fordítsd, tuggya, szállíts, egészség, helyettesícs, mennyünk, zölcségféle, barátság,
csomagojjátok, gyújtsd

11. **Egészítsd ki** a mondatokat a zárójelbe tett **ige toldalékos alakjával!**

- a) Anya minden héten _____ az ágyneműt. (kimos)
- b) A szomszéd mindig akkor _____ a porrongyot,
amikor az ablak alatt megyek el. (kiráz)
- c) Laura, mikor _____ a rózsákat? (megmetsz)
- d) A szállítók holnap _____ az új kanapét. (hoz)
- e) Edvin, meddig _____ itthon? (marad)

12. **Figyeld meg** az alábbi **képet!** Milyen **mássalhangzó változás** figyelhető meg a *szakíts* szóban? **Írd** a vonalra!

Mássalhangzó-változás: _____

13. **Olvasd el** az alábbi ismeretterjesztő szöveget! **Oldd meg** a feladatokat!

A remeterák története

A remeterák egy tengeri rákfaj, a többi rák és langusza rokona. A remeterák a vele egy családba tartozókhoz hasonlóan tíz lábbal, illetve ollóval rendelkezik, potroha viszont puha, nem páncélos, s ezért védtelen.

A remeterák, bár a sors rosszabb adottságokat juttatott neki, mint társainak, mégis úgy fejlődött tovább, hogy sajátos módon pótolni tudta azt, amitől az anyatermészet megfosztotta őt. A remeterák ezért jobb híján mesterséges páncélt ölt.

Hogyan? Egyszerűen belemászik egy csigaházba, amelyet puhatestű tulajdonosa már elhagyott. Ezt követően, ahogyan nő, lassan megváltoztatja a kagylóházat, s a hátán a házával biztonságosan sétál, csak a lábait dugja ki belőle.

Ezzel azonban nem elégszik meg, s hogy még védettebb legyen, a csigaház tetejére telepít egy tengeri rózsát, amelyik mérges csalánsejtjeivel megvédelmezi a rákot ellenségeitől, még a tintahaltól is. A tengeri rózsza pedig a rák ebédmaradékával táplálkozik, s mivel a rák mindenhová magával viszi, még új lakhelyére is, mindig talál magának ennivalót.

a) Miért **védtelen** a **remeterák**? (Vigyázz, csak a **lényeg**et fogalmazz meg a **válaszodban**!)

b) Mit **telepít** a remeterák a **csigaház tetejére**?

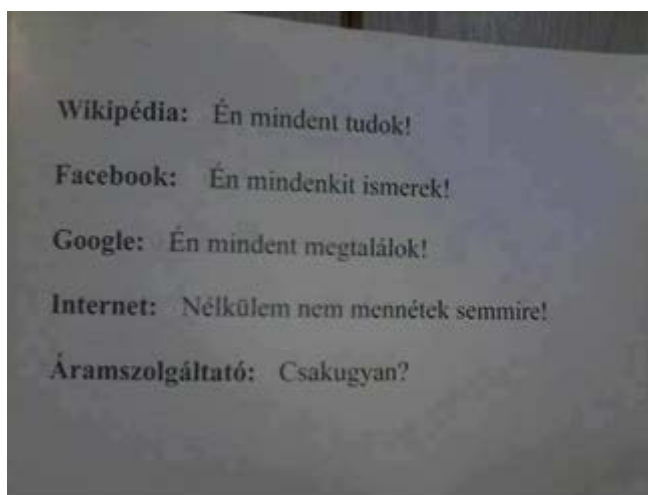
14. Függőleges vonallal **jelöld** a szavakban a **szótó és a toldalék határát!** (pl. ház|tól)!

kérne, büszkeség, szólt, hazugság, adna, írt, réti, emelt, jobb, asztalt

15. **Húzd át a helytelenül** írt szavakat!

a) éjjel b) talaly c) íj d) gally e) fojó f) táj g) raj h) hely i) száj j) kehely

16. **Olvasd el** az alábbi beszélgetést, majd **oldd meg** a feladatokat!

a) A **beszélő szándéka** szerint az első négy mondat: _____

b) **Írd ki** a feltételes módú, többes szám 2. személyű **igét!** _____

17. Egyhangú mondatok. Az alábbi szavakkal **alkoss mondatokat** úgy, hogy a **mondatrészek** mindegyike a megadott szóval **azonos hangrendű** legyen!

a) szája

b) Emese

18. **Olvasd el** az alábbi **párbeszédet!** **Írd le** azt a szót, amelyben zöngésségi részleges hasonulás megy végbe!

Zöngésségi részleges hasonulás: _____

19. **Húzd alá** Petőfi Sándor versében a **hangutánzó szavakat!**

„Méneseznek nyargaló futása

Zúg a szélben, körmeik dobognak,

S a csikósok kurjantása hallik

S pattogása hangos ostoroknak.”

(Petőfi Sándor: Az alföld)

20. **Figyeld meg** az alábbi **szópárokat!** **Egészítsd ki** a mondatokat a megfelelő szóval!

a) egyenlőre-egyelőre

_____ itt maradok.

_____ fűrészelte a deszkákat.

b) izzadság-izzadtság

Letörölte az _____ a homlokáról.

Az _____ a hidegben megfázást okozhat.

JAVÍTÁSI KULCS AZ 5. OSZTÁLYOS TESZTHEZ
(2017. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

1. a) (A nagy sebességgel repülő titokzatos tárgy) egy repülő csészealj (volt).
b) (Az idegen lények) a Karp bolygóról jöttek. (2x0,5=1)
2. a) tagadó mondat
b) összetett mondat (2x0,5=1)
3. egyetlen, elfutni, elmélkedett, elmondott, elnézésüket, első, eredményezték, erre, esem, esetleg (10x0,1)
4. a) alany, b) Carletto Palladino (úr) (2x0,5=1)
5. c) jel (1)
6. emléktárgyakat/emléktárgyat, marslakók/marslakó, szempillantás, bórszíjon, csészealj, fényévnnyire (5x0,2=1)
7. Geronimo Stilton szabadidejében régi sajtodarabkákat gyűjt.
iH miJ (5x0,2=1)
8. a szokás hatalma (1)
9. a) húszas, huszadik, húszat, huszad, huszonöt
b) bujkál, bújócska, bujdosó, bújjon, bújzat (10x0,1=1)
10. tuggya, helyettesícs, mennyünk, zölcségféle, csomagójjátok (5x0,2=1)
11. a) kimossa, b) rázza ki, c) metszed meg, d) hozzák, e) maradsz (5x0,2=1)
12. összeolvadás (1)
13. a) (A remeterák azért védtelen), mert potroha puha, (nem páncélozott).
b) (A remeterák a csigaház tetejére) egy tengeri rózsát (telepít). (2x0,5=1)
14. kér|ne, büszke|ség, szól|t, hazug|ság, ad|na, ír|t, rét|i, emel|t, jo|bb, asztal|t (10x0,1=1)
15. b) ~~talaly~~, e) ~~fejő~~ (2x0,5=1)
16. a) felkiáltó mondat, b) mennétek (2x0,5=1)

17. a) Tátva maradt a szája.
b) Emese mindig irigykedik Misire.
(Bármely helyes megoldás elfogadható.) **(2x0,5=1)**
18. azt **(1)**
19. zúg, dobognak, kurjantása, pattogása **(4x0,25=1)**
20. a) Egyelőre itt maradok.
Egyelőre fűrészelte a deszkákat.
b) Letörölte az izzadságot a homlokáról.
Az izzadság a hidegben megfázást okozhat. **(4x0,25=1)**